

AMBTELIJKE BESCHEIDEN

MINISTERIE VAN ARBEID
EN SOCIALE VOORZORG
EN MINISTERIE VAN FINANCIEN

Pensioenstelsel der mijnwerkers.

Besluit van 23 Augustus 1941 toelatende aan de weezen der mijnwerkers en gelijkgestelde arbeiders de, door de samengeordende wetten dd. 25 Augustus 1937, betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers, voorziene toelagen te cumuleeren met de kindertoelagen voorzien bij het besluit van 26 Mei 1941.

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Arbeid
en Sociale Voorzorg,

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financien,

Herzien het koninklijk besluit van 25 Augustus 1937, de verschillende wettelijke bepalingen betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers samenordende;

Gelet op het besluit dd. 26 Mei 1941, het bedrag verhoogende der kindertoelagen en bijdragen voorzien in den geordende tekst der wet van 4 Augustus 1930, houdende veralgemeening der gezinsvergoedingen op de loontrekkende arbeiders;

Gelet op de wet van 10 Mei 1940, houdende overdracht van bevoegdheid in oorlogstijd en inzonderheid op artikel 5 daarvan;

Overwegende dat er dient te verhelpen aan den ongunstigen toestand die bestaat wat betreft de gezinsvergoedingen, der weezen

van de mijnwerkers en gelijkgestelde arbeiders, sedert de in werking treden van bedoeld besluit van 26 Mei 1941, het bedrag verhoogende der kindertoeslagen der wedde- en loontrekkenden die kinderlast hebben;

Overwegende dat er aanleiding toe bestaat te dien opzichte het cumuleeren toe te laten der kindertoeslagen en der gezinsvergoedingen bepaald door artikel 30bis van de wetten samengeordend bij koninklijk besluit van 25 Augustus 1937, betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers maatregel reeds toegepast, wat betreft, de weezen die onder de toepassing vallen der algemeene pensioenwet;

Gelet op de hoogdringendheid en de onmogelijkheid de hogere overheid te raadplegen,

Besluiten :

Artikel 1. — Worden ingetrokken, de alinea's 2 en 3 van artikel 30bis der wetten samengeordend op 25 Augustus 1937, betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers.

Art. 2. — Worden ingetrokken *in fine van* alinea 1 van artikel 22bis derzelfde samengeordende wetten de woorden « onverminderd echter de toepassing van artikel 30bis dezer wet ».

Art. 3. — Dit besluit wordt toegepast met terugwerkende kracht op 1 April 1941.

Brussel, den 23ⁿ Augustus 1941.

De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg,
VERWILGHEN.

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
O. PLISNIER.

MINISTERIE VAN ARBEID EN SOCIALE VOORZORG
MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN
EN VOLKSGEZONDHEID
EN MINISTERIE VAN FINANCIËN

Pensioenstelsel der mijnwerkers.

Besluit van 25 Augustus 1941 een tijdelijke toelage toekennende aan de wegens ouderdom of invaliditeit gepensioneerde mijnwerkers alsmede aan de weduwen der mijnwerkers.

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg,

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid,

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,

Gelet op het koninklijk besluit van 25 Augustus 1937 de verschillende wettelijke bepalingen betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers samenordende;

Gelet op de beraadslagingen van den raad van beheer van het Nationaal Pensioenfonds der mijnwerkers en op de door dit Fonds, gedane voorstellen, tot het verleen van een tijdelijke hulp aan sommige begunstigen der voordeelen voorzien bij voormelde samengeordende wetten van 25 Augustus 1937;

Gelet op de wet van 10 Mei 1940, betreffende overdracht van bevoegdheid in oorlogstijd en inzonderheid op artikel 5 daarvan;

Overwegende dat het betaamt den door de huidige omstandigheden geschapen moeilijken toestand te verhelpen van de wegens ouderdom of invaliditeit gepensioneerde mijnwerkers of

van de weduwen der gepensioneerde mijnwerkers zooals dit reeds werd verwezenlijkt voor andere categorieën van burgers;

Gelet op de onmogelijkheid om de hoogere overheid te raadplegen;

Besluiten :

Artikel 1. — Worden tijdelijk verhoogd met 10 t. h., de voordeelen ten laste van het Rijk, voorzien bij het koninklijk besluit van 25 Augustus 1937, tot samenordering der wettelijke bepalingen betreffende het pensioenstelsel der mijnwerkers.

Art. 2. — Het minimum bedrag vastgesteld bij dit koninklijk besluit van 25 Augustus 1937, wat betreft de verschillende pensioenen en toelagen, alsmede het bedrag van 100 frank per dienstjaar voorzien bij artikel 24, alinea 8, van dit koninklijk besluit, worden tijdelijk verhoogd met 10 t. h., zonder dat, nochtans, deze verhoging voor gevolg zou hebben het pensioen op meer dan 6,930 frank te brengen.

Art 3. — Bij afwijking van artikel 53 van bedoeld koninklijk besluit van 25 Augustus 1937, wordt het aan het Nationaal Pensioenfonds der mijnwerkers toegelaten de noodige sommen van het « reservefonds » af te nemen tot uitvoering van artikel 2 van dit besluit, in geval de normale ontvangsten onvoldoende zouden worden te dien einde.

Art. 4. — De bepalingen van dit besluit worden niet toegepast op :

- a) de tusschenkomst van het Rijk bij het vestigen der renten;
- b) de steenkolen kosteloos verschaft door het voormeld Nationaal Fonds;
- c) het pensioen der nog werkzaam zijnde gepensioneerden;
- d) de toelage voor kinderen (vaderlooze wees) en wezen (vader- en moederlooze wees).

Art. 5. — De toeslag van 10 t. h. voorzien bij dit besluit wordt vrijgesteld voor de toepassing van het besluit i. d. 29 Juni 1940, betreffende den steun aan behoeftige personen te verleenen.

Art. 6. — De uitbetaling van den toeslag voorzien bij dit besluit zal alle drie maanden geschieden door het Nationaal Pensioen-

fonds der mijnwerkers en door de gewestelijke verzorgkassen, in den loop van de tweede maand van ieder kwartaal van het burgerlijk jaar.

Art. 7. — Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1941.

Brussel, den 25ⁿ Augustus 1941.

De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg,
VERWILGHEN.

De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken en Volksgezondheid,
G. ROMSEE.

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
O. PLISNIER.

ALGEMEENE DIRECTIE VAN HET MIJNWEZEN

Ministerieele Omzendbrieven

De toegangswegen en de schachten.

N° 13 F/5.411.

Brussel, den 8 April 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Bij een onderrichting van 14 Mei 1917 werd aangeraden dat, telkens als een monster der volle doorsnede van een kabel beproefd wordt, vóór het opleggen van dien kebel, zooals voorgeschreven in artikel 22 van het Koninklijk Besluit van 10 December 1910 op de toegangswegen, de schachten en het verkeer van het personeel in de schachten, ter vervollediging van de beproeving ook trek-, buig- en torsieproeven worden genomen met een zeker aantal draden voortkomende van dit monster. Deze proeven moesten toelaten gegevens te bekomen tot beoordeeling der hoedanigheden van het bij de vervaardiging van metalen hijschkabels gebruikt metaal.

Het doel van deze proeven was, o. m. de kabelschouwers en inzonderheid de toegelaten schouwers in te lichten omtrent de regelmatigheid, den weerstand, de veerkracht en de rekbaarheid van dit metaal, en ze aan te zetten over zekere kabels, een strenger toezicht te houden.

Uit de ondervinding is het nut den aanbevolen maatregel gebleken, vooral wat de platte metalen kabels aangaat.

Anderdeels werd men, door deze suggestie, tot een hoogst aan-

bevelenswaardige doenwijze geleid, volgens dewelke de kabelbeproevingen op volle doorsnede, tijdens den diensttijd van den kabel, gedaan, namelijk in toepassing van artikel 43 van bovengemeld koninklijk besluit van 10 December 1910, ook gepaard gaan met bijkomende trek-, buig- en torsieproeven op draden, met het oog op een vergelijking van de resultaten van deze proeven met deze die bij het opleggen van den kabel tot uiting kwamen.

Overigens is een andere doenwijze gebruikelijk geworden, die wezenlijk bestaat in het opnemen, op schrander uitgekozen plaatsen in den kabel zelve, van een streng waarvan de draden grondig onderzocht worden, wat de oorzaken van beschadiging betreft: slijtage, carrosie, intanding, enz., en waarmede dezelfde trek-, buig- en torsieproeven genomen worden.

Deze doenwijze is eveneens hoogst aanbevelenswaardig, wanneer ze behoorlijk toegepast wordt.

Zij laat o. m. den schouwer toe, de juistheid na te gaan van de gevolgtrekkingen waartoe hij heeft kunnen geleid worden door de gewone overzichtelijke onderzoekmethodes van den kabel.

In menige gevallen heeft deze toezichtsmethode met opnemen van strengen toegelaten met groote veiligheid den tijd te bepalen, waar de kabel afgelegd moest worden, in toepassing van de reglementsbepalingen nopens den minimum zekerheidsfactor.

De Directeur-Generaal van het Mijnwezen,
Gustave RAVEN.

13 F/5.420.

Brussel, den 13 Mei 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Voor het reinigen en het insmeeren van metalen, ronde of platte ophaalkabels, tijdens ze in dienst zijn, worden in sommige kolenmijnen inrichtingen of toestellen gebruikt, die met perslucht werken.

Zulke praktijk is, in beginsel, van verschillende oogpunten uit, aan te bevelen: snelheid der verrichtingen, met als gevolg, een betrekkelijk korte belemmering van de schachten; bezuiniging

van smeerstof; goede doordringing van deze in de tusschenruimten van den kabel; eenvormigheid der insmeering.

Ten andere is het te vreezen dat de vochtigheid die de druklucht bevat, in de smeerstof ingelijfd weze, en dat ze, door deze zelfve, in den kabel vervat blijve, in aanraking met de draden waaruit deze bestaat.

Derhalve is een behoorlijke insmeering met behulp van druklucht van de voorzorg afhankelijk, lucht te gebruiken die zooveel mogelijk vrij is van vochtigheid.

Te dien einde behoort het namelijk de drukluchtafname eerder op een reservoir als op een leiding aan te brengen, en, desnoods, daarbij nog toestellen voor het droogen van de lucht te gebruiken.

Ik verzoek er U om, op deze overwegingen de bijzondere aandacht te willen vestigen der exploitanten van uw arrondissement die druklucht gebruiken voor het reinigen en het insmeren van hun metalen heisch- of andere kabels.

Gelieve er in de toekomst op te waken, dat voornoemde voorzorg werkelijk toegepast worde en onder de best mogelijke voorwaarden verwezenlijkt.

Ik wensch binnen afzienbaren tijd, een beknopt rapport te ontvangen, nopens den toestand die, wat de hierboven beschouwde zaak betreft, in de kolenmijnen van uw arrondissement bestaat, alsmede omtrent de verbeteringen welke eventueel dank zij uwe tusschenkomst, men zal uitgevoerd hebben.

De Directeur-Generaal van het Mijnwezen,

Gustave RAVEN.

Gebruik van « Ventubes ».

13 B/5446.

Brussel, den 30 Juli 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Ik heb de eer U een beknopt verhaal mede te deelen van de voornaamste gegevens die ingewonnen werden tijdens het algemeen onderzoek, waaraan U medewerkte, nopens het gebruik van « ventubes » voor de plaatselijke verluchting der ondergrondse werken der mijnen.

Met de metalen luchtbuizen vergeleken bieden de linnen kokers de wezenlijke voordeelen dat ze bijzonder licht zijn, en gemakkelijk en snel vervoerd, geplaatst en verplaatst kunnen worden. Daarbij zijn ze uiterst buigzaam.

De elementen waaruit een leiding van linnen kokers bestaat zijn anderzijds aanzienlijk langer dan deze, die in de metalen kokerleidingen gebruikt worden, zoodat het aantal verbindingen gering is.

Deze voordeelen zijn bijzonder van belang voor het uitvoeren van reddingswerken, die in grondbeginsel snel gedreven moeten worden, of wanneer men plaatsen verluchten moet, waartoe uit hun aard zelfve, geen gemakkelijke toegang, bestaat, zooals opbraken in dunne en stijle lagen, waarin het transport en de behoorlijke plaatsing van metalen luchtbuizen gewoonlijk moeilijk zijn.

Men kan niet betwisten dat, wat de lichtheid aangaat, de linnen kokers de geklonken luchtbuizen overtreffen, welke ineengevoegd zijn met behulp van klei die barsten en verdwijnen kan. Dit voordeel is wellicht geringer t. o. v. metalen luchtbuizen met gelaschte naden, waarvan de deelen verbonden zijn door kragen, en de voegen door pakking dicht gemaakt.

Een innerlijk nadeel der linnen kokers is te wijten aan hun soortelijken weerstand tegen den luchtstroom, weerstand die merkkelijk hooger is dan bij de metalen luchtbuizen. Zoo bieden, volgens zekere auteurs, de linnen kokers een weerstand in murgues die bijna het dubbel bedraagt van dien van een metalen koker van zelfde doormeter en lengte, zoodat voor een bepaal-

den overdruk, de luchtafvoer in een verhouding van ongeveer $1/\sqrt{2}$, t. z. tot ongeveer 70 % van het vermogen van den metalen koker herleid wordt.

Een andere nadeel der linnen kokers is dat zij slechts voor de blazende verluchting geschikt zijn, welke alleen ze in behoorlijk opgeblazen toestand kan behouden. Te dien opzichte behoort het de plaatsing van linnen kokers in geen geval toe te laten aan de kant waar de zuiging der hulpventilatoren plaats vindt; inzonderheid moeten geen linnen kokers tusschen twee in série geschakelde ventilatoren geplaatst worden.

Een derde nadeel der linnen kokers is dat zij, uit den aard zelve van hun fabricage, betrekkelijk weinig tegen beschadiging bestand zijn.

In verband met deze omstandigheid hebben bijna alle personen die aan het onderzoek medewerkten, verklaard dat zij gekant zijn tegen het aanwenden van linnen kokers in de nabijheid van werken waar springstoffen gebruikt worden.

De andere zijn van meening dat men de linnen kokers in deze werken toelaten mag, op voorwaarde dat ze ten tijde van het afvuren der boorgaten verwijderd worden.

Deze laatste doenwijze mag, ten minste in grondbeginsel, niet toegelaten worden: niet alleen kan zij aanleiding geven tot gevaarlijke toestanden, wat de aanwezigheid van mijngas betreft, maar ze moet ook worden aanschouwd als tegenstrijdig met de reglements-bepalingen daar men, door plaatselijke afschaffing der verluchting, deze zeker niet onafgebroken behoudt.

In verband met de beschadigingen die de linnen kokers kunnen ondergaan moet men niet nalaten een bijzonder streng toezicht te houden op de leidingen die gedurende een tamelijk langen tijd in dienst moeten blijven; de elementen van deze leidingen zijn inderdaad, na een zekeren tijd, aan bederving blootgesteld, b. v. onder den invloed van de lucht of van de vochtigheid.

Gelieve het voorgaande ter kennis te willen brengen van de HH. Ingenieurs en Afgevaardigden, alsmede van de exploitanten van uw arrondissement.

De Directeur-Generaal van het Mijnwezen,
Gustave RAVEN.

Verlaten houwplaatsen.

13 B/5451.

Brussel, den 20 Augustus 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Een zwaar ongeval deed zich onlangs voor, in de ondergrondse werken van een in de tweede categorie der mijngashoudende mijnen ingedeelden bedrijfszetel, in de volgende voornaamste omstandigheden:

Een houwplaats met een 35 meter langen pijler in weinig hellende laag was sedert ongeveer 10 dagen voor goed buiten bedrijf gezet.

Men was er nu en dan in bezig met het losmaken en het ruimen van het materieel (persluchtleidingen, schudgoten, motoren, enz.)

Tijdens den nachtpost van den dag van het ongeval werd een helper, die in een naburige houwplaats werkzaam was, door zijn toezichter naar de verlaten houwplaats gezonden, om aldaar een buisstuk van de persluchtleiding los te maken en het naar zijne houwplaats mede te voeren.

Een elektrische lamp dragend vertrok de helper, rond middernacht, langs de grondgalerijen; door mijngas verstikt viel hij neer, aan den voet van den pijler der verlaten houwplaats.

Zijn makkers, die zich over zijn langdurig wegblijven verontrustten, gingen op zoek naar hem en werden door het mijngas gestuit op ongeveer 30 meters van de plaats waar hij gevallen was.

't is slechts enkele uren later dat het personeel der reddingsploeg van ademhalingstoestellen voorzien, tot het slachtoffer kon geraken en het wegvoeren.

De luchtafvoergalerijen der verlaten houwplaats bedroegen, op ongeveer 20 meters hoogte, een dalende verbinding in dewelke, sedert vier dagen, geen verkeer meer plaats had. Na het ongeval was er prachtisch geen verluchting meer in deze houwplaats. Het arrondissementscomité heeft naar aanleiding van dit onge-

val de volgende overwegingen uitgebracht, waarbij ik mij aansluit:

De doenwijze volgens dewelke aan de toezichters toegelaten wordt, vrij zich materieel te verschaffen in een voor goed verlaten houwplaats moet volstrekt afgeschaft worden. De ontruiming van zulk een houwplaats moet stelselmatig ingericht zijn en zoohaast mogelijk aanhoudend uitgevoerd, door een bijzondere ploeg, onder de leiding van een toezichter. Bovendien moeten de veiligheidsvoorwaarden in de buiten bedrijf zijnde houwplaats gehandhaafd blijven, zolang zij toegankelijk blijft.

Gelieve het voorgaande ter kennis te brengen van de HH. Ingenieurs en Afgevaardigden onder uw bevelen, alsmede van de exploitanten van uw arrondissement.

De Directeur-Generaal van het Mijnwezen,
Gustave RAVEN.

Gebruik van springstoffen.

13 D/5789.

Brussel, den 13 October 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Door de reglementsbepalingen betreffende het gebruik van springstoffen in de mijnen wordt voorgeschreven dat er met het laden der boorgaten slechts dan een aanvang mag gemaakt worden « wanneer het geheele arbeiderspersoneel - uitgenomen de geschoolde arbeiders - zich heeft verwijderd ». (Zie art. 10, alinea 2 van het Koninklijk besluit van 24ⁿ April 1920, gewijzigd door het Koninklijk besluit van 18ⁿ September 1939).

Ter gelegenheid van een ongeval dat zich onlangs in verband met het gebruik van springstoffen voordeed aan het front van een in delving zijnde steengang, werd het advies uitgebracht dat krachtens voormeld voorschrift, een geschoolde arbeider aan het front van een steengang niet alleen mag aanwezig zijn, tijdens het laden der bereide boorgaten door den schietmeester, maar dat hij aldaar ook een werk mag verrichten, in 't onderhavige geval het boren van een andere mijnkamer.

Deze zienwijze strookt niet met de bedoeling der opstellers van de beoogde bepaling.

Zij hebben geoordeeld dat het, in grondbeginsel, niet wenselijk is dat de schietmeester tijdens het laden, alleen blijve.

Zij vreesden dat, eensdeels, hij aan een ongeval zou blootgesteld worden, b. v. ten gevolge van een instorting, zonder dat het mogelijk weze hem onmiddellijk hulp te verleenen, en dat, anderdeels, hij de gelegenheid dat hij zich alleen bevindt zou te bate nemen om de eene of de andere onvoorzichtigheid te begaan, b. v. de patronen van hun omhulsel te ontdoen.

Zij hebben ook geacht dat het voor de geschoolde arbeiders voordeelig kon zijn (namelijk wanneer deze een gedeelte der uitgave aan springstof dragen) het aantal werkelijk verbruikte patronen eenigszins te kunnen nazien.

Zij hebben ten slotte geoordeeld dat de geschoolde arbeiders eventueel in de gelegenheid zouden kunnen zijn om den schietmeester een raad te geven bij het bepalen der hoeveelheid springstof waarmee de boorgaten, of zekere boorgaten moeten geladen worden.

Dit zijn alleen de redenen die de aanwezigheid van geschoolde arbeiders bij den schietmeester tijdens het laden der boorgaten, kunnen wettigen. Door het verrichten van een ander werk tijdens het laden zouden deze werklieden van de nuttige rol die ze kunnen spelen slechts afgebracht worden, en zelfs de geruste en zorgvuldige uitvoering van het werk van den schietmeester rechtstreeks of onrechtstreeks in het gedrang gebracht worden.

Het is dus volstrekt noodig dat alle werkelijke arbeid der geschoolde werklieden, aan het front van een werkplaats waar boorgaten zullen afgevuurd worden, geschorst worde zoodra men deze boorgaten begint te laden.

Gelieve deze onderrichting ter kennis te brengen van de HH. Ingenieurs en afgevaardigden onder uwe bevelen, alsmede van de exploitanten der kolenmijnen van uw arrondissement.

Voor den Directeur-Generaal van het Mijnwezen
De Hoofdingenieur-Directeur,
H. ANCIAUX.

Waterdoorbraken.

13 G/7.183.

Brussel, den 9 Juni 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Uit verscheiden waterdoorbraken die zich onlangs in de ondergrondsche werken voordeden, blijkt dat het behoort sommige voorschriften nader te bepalen van het hoofdstuk V (maatregelen te nemen tegen waterdoorbraken) van het reglement over de mijnpolitie van 28ⁿ April 1884.

De eerste alinea van artikel 63 van dit reglement schrijft de peiling voor, in de ader of in rots, wanneer men *vermoedt* dat waterverzamelingen in de nabijheid aanwezig zijn.

Het kan gebeuren dat de aanwezigheid van zulke verzameling niet alleen vermoed is — volgens de bewoording van voornoemde alinea — maar dat ze vastgesteld is, omdat, bij voorbeeld, een gedeelte ervan langs zekere galerijen toegankelijk is, of betekelijk kort te voren toegankelijk was.

Men moet bedoeld voorschrift in dien zin verstaan, dat wanneer de aanwezigheid van zulke waterverzameling gekend is, het peilen eveneens verplichtend is, zoo de geschikte maatregelen — die volgens de omstandigheden afwisselend zijn — niet werden getroffen, om de veiligheid van het werk op stellige wijze te waarborgen. In beginsel moeten deze maatregelen, desnoods met behulp van pompen, de volledige verwijdering der gevaarlijke watermengten voor gevolg hebben.

De tweede alinea van voornoemd artikel 63 laat aan het bestuur der mijn de zorg over, het aantal, de lengte en de schikking der peilgaten te bepalen.

Anderzijds geeft de omzendbrief van 1886, in het gedeelte waar deze alinea verklaard wordt, den ingenieur der mijnen opdracht, zoo er ontoereikende maatregelen door den exploitant werden getroffen, in te grijpen, desnoods door het uitlokken van een besluit der bestendige deputatie om aanvullende voorzorgsmaatregelen te gelasten.

Opdat deze interventie ten gepasten tijde en doelmatig geschiedde, is het noodig dat U in kennis gesteld wordt van het uitvoeren van welke werken ook, in de nabijheid van vermoede of gekende waterverzamelingen; daarbij moet U nog op de hoogte gebracht worden van de maatregelen, van algemeenen aard, welke de exploitant voorzien heeft, met het oog op de voorbereiding en de uitvoering der voorgeschreven peilingen.

Gelieve dus, in dien zin handelend, bij de exploitanten van uw arrondissement op te treden.

Het spreekt anderzijds van zelf dat de exploitant die U bovenvermeld bericht heeft medegedeeld, zonder verwijl de opmerkingen of suggesties kan tegemoet zien, welke U hem eventueel zoudt moeten voorleggen.

De Directeur-Generaal van het Mijnwezen,
Gustave RAVEN.

Zelfuitschakelaars.

13 E/6684.

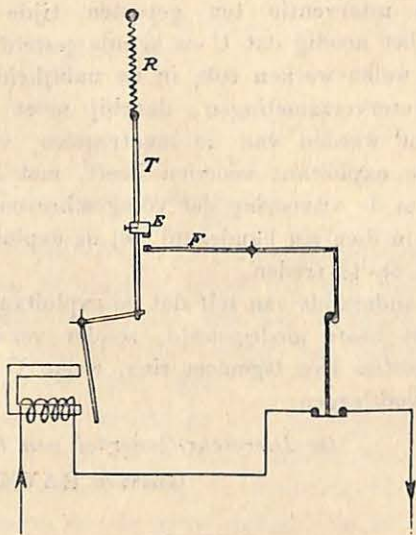
Brussel, den 24 October 1941.

Mijnheer de Hoofdingenieur,

Een ongeval dat gelukkigerwijze, slechts betrekkelijk geringe stoffelijke schade veroorzaakte deed zich onlangs voor in de ondergrondsche werken van een kolenmijn; de voornaamste omstandigheden van dit ongeval zijn de volgende :

In een steengang bestond er een sleepinrichting met luchtkabel die gedreven was door een electrischen driefazen asynchroonmotor van 25 Pk, door bemiddeling van tandwielen en van twee drijvende snaarschijven die van een hennepbekleding voorzien waren.

De metalen kabel-type Lang van 22 mm. doormeter bestond uit verscheiden stukken onderling door haken en schelmen verbonden; derhalve was de door den diameter beslagen ruimte meer dan verdriedubbeld, bij de verbindingen der stukken.

Langs de door de sleepinrichting bediende galerijen was de kabel gedragen door paren horizontale leirollen welke gevestigd zijn onder, aan de kruin dezer galerijen aangebrachte metalen dwarsliggers.

Om een onbekende reden verliet de kabel een dezer leirollen; ten gevolge van een plaatselijke slijtage schoof hij tusschen het bovenste gedeelte dezer leirol en de overeenkomende steunbalk. Bij het doorgaan van een verbindingsstuk raakte de kabel vast.

Ondanks den weerstand bleef de moter aan 't draaien, aldus den kabel op de bekleeding der drijvende schijven doende glijden. De hennep der bekleeding vatte vuur, viel in een bak die onder de schijven op den bodem geplaatst was; olie en vet, die zich in deze bak bevonden, schoten in brand. De brand kon spoedig gebluscht worden.

De motor was beveiligd door een zelfuitschakelaar met spoel voor minimaalspanning en spoel voor maximaalstroom. Dit laatste toestel werkte echter niet, omdat het deel dat het uitschakelen teweeg brengt gebrekkig was. Dit gebrek kon men, zonder het toestel uiteennemen, niet ontdekken, zooals blijkt uit het hierna overgenomen uittreksel uit het verslag van onderzoek nopens dit ongeval :

De uitschakelaar bedraagt twee verticale stangen T, welke aan hun bovenste gedeelte door schroefveeren opgehangen zijn, en die ieder, op een vast bepaalde hoogte, van een drijfpen E voorzien zijn.

Aan hun onderst uiteinde zijn de stangen in verbinding met den magneetanker der spoel voor maximaalstroom. Wanneer de stroomsterkte een bepaalde waarde te boven gaat, wordt de door het electromagneet uitgeoefende aantrekkingskracht overwegend t. o. v. den weerstand van de veeren R; de stangen T worden naar beneden getrokken en de drijfpen E komen in aanraking met een vork F, die den schakelaar doet uitkoppelen.

De spanning der veeren R is regelbaar; met een bepaalde spanning komt een uitkoppelingsstroom overeen, die aangeduid wordt door een wijzer welke zich langs een schaal verplaatst, aan het bovenste gedeelte van het toestel.

De correcte werking van den schakelaar is o. m. afhankelijk van de behoorlijke bevestiging der drijfpen op de stangen T.

Feitelijk zijn deze drijfpen enkel door klemschroeven bevestigd, en na het ongeval kon men hier vaststellen dat zelfs wanneer de magneetanker der spoel voor maximaalstroom in zijn uitersten stand was, de drijfpen met de vork F nog in aanraking kwamen, maar dat zij den noodigen druk niet meer uitoefenden, om die vork in beweging te brengen.

De oorzaak waarom het toestel werkloos bleef kan men dan als volgt verklaren: bij de aan verscheiden oorzaken te wijten achtereenvolgende uitkoppelingen van den schakelaar, werden de drijfpen toen ze met de vork F in aanraking kwamen, blootgesteld aan lichte schokken, die ze allengs langs de stangen naar boven verplaatsten, met het gevolg dat de schakelaar door zijn normale werking alleen buiten dienst werd gesteld.

Gelieve op de voorgaande overwegingen de aandacht te willen vestigen van de HH. Ingenieurs en exploitanten van uw arrondissement.

De Directeur-Generaal van het Mijnwezen,
Gustave RAVEN.